

IPSAS 30: Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποιήσεις

Η παρούσα περιγραφή αποτελεί σύντομη περίληψη και απόδοση του προτύπου από τους συγγραφείς του βιβλίου «Λογιστική Δημοσίου Τομέα: Τάσεις και Πρακτικές» για εκπαιδευτικούς σκοπούς και σε καμία περίπτωση δεν ενέχει τη θέση επίσημης μετάφρασης του προτύπου.

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2020

IPSAS 30: Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποιήσεις

Το IPSAS 30 έχει ως σκοπό οι οντότητες να γνωστοποιούν στις οικονομικές τους καταστάσεις στοιχεία τα οποία επιτρέπουν στους χρήστες να αξιολογήσουν (α) τη σημασία των χρηματοοικονομικών μέσων για την οικονομική θέση και την οικονομική απόδοση της οντότητας, και (β) τη φύση και την έκταση των κινδύνων που απορρέουν από χρηματοοικονομικά μέσα στα οποία η οντότητα εκτέθηκε κατά την περίοδο και κατά την ημερομηνία αναφοράς, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο η οντότητα διαχειρίζεται τους εν λόγω κινδύνους. Οι αρχές του Προτύπου αυτού συμπληρώνουν τις αρχές για την αναγνώριση, αποτίμηση και παρουσίαση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων των IPSAS 28 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Παρουσίαση» και 29 «Χρηματοοικονομικά μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση». Το IPSAS 30 βασίζεται στο Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 7 «Χρηματοοικονομικά μέσα: Γνωστοποιήσεις».

Βασικοί Ορισμοί

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ένα από τα μέρη ενός χρηματοοικονομικού μέσου να προκαλέσει οικονομική ζημία στο άλλο μέρος αθετώντας μια δέσμευσή του. **Κίνδυνος ρευστότητας** είναι ο κίνδυνος μια οντότητα να αντιμετωπίσει δυσκολίες στην εκπλήρωση δεσμεύσεων που σχετίζονται με χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, και που τακτοποιούνται με την καταβολή μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου. Τα **δάνεια πληρωτέα** είναι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, διαφορετικές από τους βραχυπρόθεσμους εμπορικούς λογαριασμούς πληρωτέους κάτω από κανονικές πιστωτικές συνθήκες. **Κίνδυνος αγοράς** είναι ο κίνδυνος η εύλογη αξία ή οι μελλοντικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου να παρουσιάσουν διακυμάνσεις εξαιτίας μεταβολών στις τιμές της αγοράς. Ο κίνδυνος αγοράς περιλαμβάνει τρεις τύπους κινδύνου: τον συναλλαγματικό κίνδυνο, τον κίνδυνο επιτοκίου και άλλους κινδύνους που συνδέονται με τις τιμές.

Σκοπός

Το παρόν πρότυπο εφαρμόζεται σε αναγνωρισμένα και μη, χρηματοοικονομικά μέσα. Στα αναγνωρισμένα χρηματοοικονομικά μέσα περιλαμβάνονται χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του IPSAS 29 «Χρηματοοικονομικά μέσα: Αναγνώριση και επιμέτρηση». Στα μη αναγνωρισμένα χρηματοοικονομικά μέσα περιλαμβάνονται ορισμένα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος προτύπου, μολονότι βρίσκονται εκτός του πεδίου εφαρμογής του IPSAS 29 (όπως είναι ορισμένες δανειακές δεσμεύσεις).

Κατηγορίες χρηματοοικονομικών μέσων και επίπεδο γνωστοποίησης

Στις περιπτώσεις που το παρόν Πρότυπο απαιτεί γνωστοποιήσεις ανά κατηγορία χρηματοοικονομικού μέσου, η οντότητα ομαδοποιεί τα χρηματοοικονομικά μέσα σε κατηγορίες οι οποίες ανταποκρίνονται στη φύση των γνωστοποιούμενων πληροφοριών και λαμβάνουν υπόψη τα χαρακτηριστικά των χρηματοοικονομικών

αυτών μέσων. Η οντότητα παρέχει επαρκείς πληροφορίες που επιτρέπουν τη συμφωνία με τα κονδύλια που παρουσιάζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης. Μια οντότητα θα πρέπει να γνωστοποιεί πληροφορίες που επιτρέπουν στους χρήστες των οικονομικών της καταστάσεων να αξιολογήσουν τη σημασία των χρηματοοικονομικών μέσων για την οικονομική της θέση και οικονομική απόδοση.

Η λογιστική αξία των ακόλουθων κατηγοριών, όπως ορίζονται στο IPSAS 29, θα γνωστοποιούνται είτε στην **κατάσταση οικονομικής θέσης** είτε στις σημειώσεις:

(α) χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω του πλεονάσματος ή ελλείμματος, εμφανίζοντας χωριστά (ι) όσα προσδιορίστηκαν στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση και (ιι) όσα κατατάσσονται ως προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση σύμφωνα με το IPSAS 29,

(β) επενδύσεις που διακρατούνται μέχρι τη λήξη,

(γ) δάνεια και απαιτήσεις,

(δ) διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία,

(ε) χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω του πλεονάσματος ή ελλείμματος, εμφανίζοντας χωριστά (ι) όσες προσδιορίστηκαν στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση και (ιι) όσες κατατάσσονται ως προοριζόμενες για εμπορική εκμετάλλευση σύμφωνα με το IPSAS 29, και

(στ) χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις επιμετρώμενες στο αποσβεσμένο κόστος.

Η οντότητα γνωστοποιεί τα ακόλουθα έσοδα, έξοδα, κέρδη ή ζημίες είτε στην **κατάσταση οικονομικής απόδοσης** είτε στις σημειώσεις:

(α) καθαρά κέρδη ή καθαρές ζημίες σε:

(ι) χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω του πλεονάσματος ή ελλείμματος, εμφανίζοντας χωριστά εκείνα που αφορούν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις που ορίστηκαν κατά την αρχική αναγνώριση από εκείνα που αφορούν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις που κατατάχθηκαν ως προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση σύμφωνα με το IPSAS 29,

(ιι) διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, εμφανίζοντας χωριστά τα κέρδη ή ζημίες που αναγνωρίστηκαν απευθείας στα ίδια κεφάλαια για την περίοδο και το ποσό που ανακατατάχθηκε από τα ίδια κεφάλαια και αναγνωρίστηκε απευθείας στο πλεόνασμα ή έλλειμμα της περιόδου,

(ιιι) επενδύσεις που διακρατούνται μέχρι τη λήξη,

(ιιιι) δάνεια και απαιτήσεις, και

(ιιιιι) χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στο αποσβεσμένο κόστος,

(β) συνολικά έσοδα και έξοδα από τόκους (υπολογιζόμενα με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου) για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και

υποχρεώσεις που δεν απεικονίζονται στην εύλογη αξία μέσω του πλεονάσματος ή του ελλείμματος,

(γ) έσοδα και έξοδα από αμοιβές (πλην των ποσών που περιλαμβάνονται στον υπολογισμό του αποτελεσματικού επιτοκίου) προερχόμενα από:

(ι) χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που δεν απεικονίζονται στην εύλογη αξία μέσω του πλεονάσματος ή ελλείμματος, και

(ιι) καταπιστευματικές και συναφείς δραστηριότητες που έχουν ως αποτέλεσμα την κατοχή ή επένδυση περιουσιακών στοιχείων εξ ονόματος ιδιωτών, καταπιστευμάτων, προγραμμάτων συνταξιοδοτικών παροχών και άλλων ιδρυμάτων,

(δ) έσοδα από δουλευμένους τόκους απομειωμένων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, και

(ε) το ποσό οποιασδήποτε ζημίας απομείωσης για κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

Άλλες γνωστοποιήσεις

Μια οντότητα γνωστοποιεί, στην περίληψη των σημαντικών λογιστικών πολιτικών, την βάση (ή τις βάσεις) επιμέτρησης που χρησιμοποιήθηκαν για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων και τις λοιπές λογιστικές πολιτικές που χρησιμοποιήθηκαν και που είναι απαραίτητες για την κατανόηση των οικονομικών καταστάσεων.

Η οντότητα γνωστοποιεί ξεχωριστά πληροφορίες για κάθε τύπο αντιστάθμισης που περιγράφεται στο IPSAS 30 (αντισταθμίσεις εύλογης αξίας, αντισταθμίσεις ταμιακών ρών και αντισταθμίσεις καθαρών επενδύσεων σε εκμετάλλευση στο εξωτερικό).

Για κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων, η οντότητα γνωστοποιεί την εύλογη αξία της εκάστοτε κατηγορίας περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων κατά τρόπο που επιτρέπει τη σύγκριση με τη λογιστική αξία της.

Κατά την γνωστοποίηση εύλογων αξιών, η οντότητα ομαδοποιεί τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις σε κατηγορίες, τις οποίες συμπηφίζει μόνον στο μέτρο που οι λογιστικές τους αξίες συμπηφίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης.

Η οντότητα γνωστοποιεί για κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικών στοιχείων τις μεθόδους και, όταν χρησιμοποιείται μια τεχνική επιμέτρησης, τις παραδοχές που λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό των εύλογων αξιών για κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων. Για παράδειγμα, κατά περίπτωση, η οντότητα γνωστοποιεί πληροφορίες σχετικά με τις παραδοχές που σχετίζονται με συντελεστές προπληρωμών, ποσοστά εκτιμώμενων ζημιών από επισφάλειες και επιτόκια ή προεξοφλητικά επιτόκια.

Στην περίπτωση των **δανείων με ευνοϊκούς όρους** απαιτούνται πρόσθετες γνωστοποιήσεις:

- (α) συμφωνίας μεταξύ των υπολοίπων ανοίγματος και κλεισίματος των δανείων,
- (β) η ονομαστική αξία των δανείων στο τέλος της περιόδου,
- (γ) ο σκοπός και οι όροι για τους διαφόρους τύπους δανείων, και
- (δ) υποθέσεις αποτίμησης.

Φύση και έκταση των κινδύνων που απορρέουν από χρηματοοικονομικά μέσα

Μια οντότητα θα πρέπει να γνωστοποιεί πληροφορίες που επιτρέπουν στους χρήστες των οικονομικών της καταστάσεων να αξιολογήσουν τη φύση και την έκταση των κινδύνων που απορρέουν από τα χρηματοοικονομικά μέσα στα οποία είναι εκτεθειμένη κατά την ημερομηνία αναφοράς. Στους κινδύνους αυτούς συγκαταλέγονται συνήθως ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος ρευστότητας και ο κίνδυνος αγοράς, χωρίς να αποκλείονται άλλοι κίνδυνοι.

Ποιοτικές γνωστοποιήσεις

Για κάθε είδος κινδύνου που απορρέει από χρηματοοικονομικά μέσα, η οντότητα θα πρέπει να γνωστοποιεί:

- (α) την έκθεσή της σε κινδύνους και τον τρόπο με τον οποίο προκύπτουν,
- (β) τους στόχους, τις πολιτικές και διαδικασίες διαχείρισης κινδύνου και τις μεθόδους επιμέτρησης του κινδύνου που εφαρμόζονται, και
- (γ) οποιεσδήποτε αλλαγές στα στοιχεία (α) και (β) από την προηγούμενη περίοδο.

Ποσοτικές γνωστοποιήσεις

Για κάθε είδος κινδύνου που απορρέει από χρηματοοικονομικά μέσα, η οντότητα γνωστοποιεί:

- (α) περιληπτικά ποσοτικά δεδομένα σχετικά με την έκθεσή της στον εκάστοτε κίνδυνο κατά την ημερομηνία αναφοράς. Η γνωστοποίηση αυτή βασίζεται σε πληροφορίες που παρέχονται εσωτερικά στα βασικά διοικητικά στελέχη της οντότητας (όπως ορίζεται στο IPSAS 20 «Γνωστοποιήσεις Συνδεδεμένων Μερών»), για παράδειγμα, στο κυβερνών σώμα ή τον ανώτερο εκτελεστικό διευθυντή της οντότητας,
- (β) τις πληροφορίες που απαιτούνται για τους πιστωτικούς κινδύνους, κινδύνους ρευστότητας και αγοράς, στο μέτρο που δεν παρέχονται βάσει του στοιχείου (α) εκτός εάν ο κίνδυνος δεν είναι σημαντικός,
- (γ) συγκεντρώσεις κινδύνου εάν δεν προκύπτουν σαφώς από τα στοιχεία που γνωστοποιούνται βάσει των στοιχείων (α) και (β).

Σχετικά με τον **πιστωτικό κίνδυνο** για κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικού μέσου, η οντότητα γνωστοποιεί:

- (α) το ποσό που αντιπροσωπεύει καλύτερα το μέγεθος της μέγιστης έκθεσής της σε πιστωτικό κίνδυνο κατά την ημερομηνία αναφοράς χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι εξασφαλίσεις που έχει λάβει ή άλλες πιστωτικές αναβαθμίσεις (π.χ. συμφωνίες

συμψηφισμού που δεν ικανοποιούν τα κριτήρια συμψηφισμού σύμφωνα με το IPSAS 28 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Παρουσίαση»,

(β) όσον αφορά το γνωστοποιούμενο στο σημείο (α) ποσό, περιγραφή των εξασφαλίσεων που έχουν ληφθεί καθώς και άλλων πιστωτικών αναβαθμίσεων,

(γ) πληροφορίες σχετικά με την πιστωτική ποιότητα των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που δεν είναι σε καθυστέρηση ή απομειωμένα, και

(δ) τη λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που θα ήταν σε καθυστέρηση ή απομειωμένα και τα οποία έχουν αποτελέσει αντικείμενο αναδιαπραγμάτευσης.

Για τον **κίνδυνο ρευστότητας** η οντότητα θα πρέπει να γνωστοποιεί:

(α) ανάλυση ληκτότητας μη παραγώγων χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων (συμπεριλαμβανομένων συμβολαίων χρηματοοικονομικής εγγύησης) που δείχνει τις συμβατικές οφειλές που απομένουν,

(β) ανάλυση ληκτότητας παραγώγων χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων, και

(γ) περιγραφή του τρόπου με τον οποίο διαχειρίζεται τον κίνδυνο ρευστότητας που ενέχουν τα στοιχεία (α) και (β).

Για τον **κίνδυνο αγοράς** η οντότητα γνωστοποιεί τα κάτωθι:

(α) ανάλυση ευαισθησίας για κάθε είδος κινδύνου αγοράς στον οποίο είναι εκτεθειμένη κατά την ημερομηνία αναφοράς, που δείχνει τις επιπτώσεις στα αποτελέσματα και τα ίδια κεφάλαια της οντότητας από λογικά πιθανές την ημερομηνία εκείνη μεταβολές της σχετικής μεταβλητής κινδύνου,

(β) τις μεθόδους και παραδοχές που χρησίμευσαν για την κατάρτιση της ανάλυσης ευαισθησίας, και

(γ) τις μεταβολές, σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο, στις μεθόδους και τις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν, καθώς και τους λόγους για τις μεταβολές αυτές.

Όταν η οντότητα καταρτίζει ανάλυση ευαισθησίας, όπως ο κίνδυνος αξίας χαρτοφυλακίου, που αντικατοπτρίζει τις αλληλεξαρτήσεις μεταξύ μεταβλητών κινδύνου (π.χ. επιτόκια και συναλλαγματικές ισοτιμίες) και την χρησιμοποιεί για τη διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων, δύναται να χρησιμοποιεί την εν λόγω ανάλυση ευαισθησίας αντί για την ανάλυση που αναφέρεται παραπάνω.